

NYERS VÁLÁSI ARÁNYSZÁM

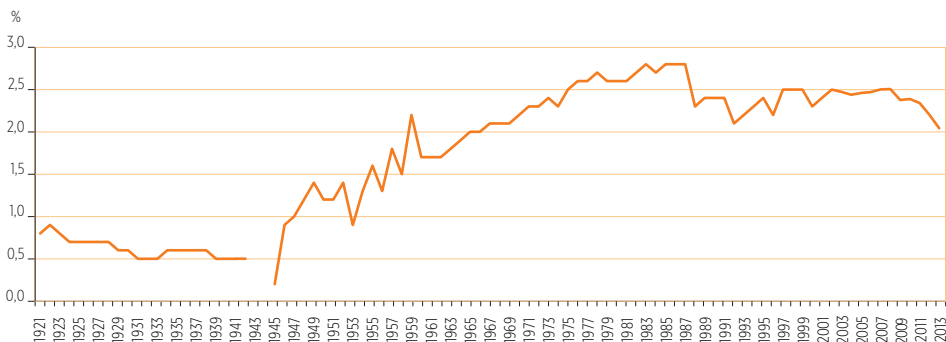
Az adott évben befejeződött (jogerőre emelkedett) válások ezer lakosra jutó száma egy adott populációban, az évközepi népességre számítva. Fontos, hogy a számlálóban lévő érték az adott évben felbontott házasságok számát mutatja, és nem a válásokban érintett személyek számát (utóbbi kétszerese az előzőnek).

Számítási példa:

$$\frac{\text{Az adott évben jogerőre emelkedett válási határozatok száma}}{\text{Teljes évközepi népesség}} \times 1000 = \frac{21\,830}{9\,920\,361,5} \times 1000 = 2,2$$

Magyarországon 2012-ban a nyers válási arány 2,2 ezrelék volt. A nyers válási arányszám a múlt század nyolcvanas éveinek közepén (1983, illetve 1985–87) volt legmagasabb Magyarországon: 2,8 ezrelék.

Ábra: A nyers válási arányszám Magyarországon, 1921–2012

TELJES VÁLÁSI ARÁNYSZÁM

Sokszor felmerül a kérdés, vajon milyen eséllyel végződnek válással a házasságok. A demográfusok leggyakrabban a teljes válási arányszámnak nevezett mutatóval szoktak a kérdésre válaszolni. Ez a mutató arra világít rá, hogy egy adott évben kötött házasságokból mekkora hányad végződik válással abban a hipotetikus esetben, ha az adott naptári év fennálló házasságaira számított házasságtartam-specifikus válási arányszámok változatlanul fennmaradnának.

A teljes válási arányszám számítása tehát arra a feltételezésre épül, hogy egy adott évben házasságra lépők házasságuk minden egyes évében akkora válási kockázatot élnek majd meg, mint az adott évben éppen elvált házaspárok. Ha belegondolunk, ez nyilván nem teljesen igaz. A válási arányszámok kiszámításakor gyakorlati problémát jelent, hogy elvileg tudnunk kellene, pontosan hány házasság áll még fenn az x évvel korábban kötött házasságokból,

azaz hogy mekkora érték szerepeljen a nevezőben. Azonban ezeket az információkat (az özvegyülések és a vándorlás miatt) nem tudjuk, így a nevezőben az x évvel ezelőtt megkötött összes házassággal szokás számolni. Emiatt viszont az arányszám értéke alulbecsül, mivel a nevezőben a ténylegesnél magasabb számú házasságkötés szerepel.

Számítási példa: teljes válási arányszám (Magyarország 2012)

Naptári év (n=2012)	(1) Megkötött házasságok száma	(2) Az adott évben megkötött házasságokból 2012-ben felbomlott	(3) Válási arányszám (2)/(1)
n (2012)	36 161	210	0,0058
n-1 (2011)	35 812	672	0,0188
n-2 (2010)	35 520	819	0,0231
n-3 (2009)	36 730	912	0,0248
n-4 (2008)	40 105	1043	0,0260
n-5 (2007)	40 842	1128	0,0276
n-6 (2006)	44 528	1035	0,0232
...	...	...	...
...	...	...	...
n-x (19xx)	xx	x	x
Összesen:		21 860	0,4400

Teljes válási arányszám(2)/(1) = 0,44 vagyis 44 százalék

A teljes válási arányszám az utóbbi években meglehetősen nagy stabilitást mutat Magyarországon: értéke 2006 és 2012 között 44 és 46 százalék között ingadozott.

ÉLETTÁRSI KAPCSOLAT

Az élettársi kapcsolat fogalmát ma Magyarországon három teljesen különböző társadalmi intézményre használjuk.

Egyfelől létezik a hivatalos, úgynevezett **bejegyzett élettársi kapcsolat**, amelyet kizárólag két azonos nemű személy köthet meg. Gyakorlatilag egy a házassághoz nagyon hasonló, de külön számon tartott újfajta hivatalos családi állapotról van szó, amelyről rendszeres demográfiai adatszolgáltatás történik. Ugyanakkor igen kevés pár köt ma Magyarországon bejegyzett élettársi kapcsolatot (2012-ben összesen 41 pár, 9 esetben nők, 32 esetben férfiak).

Másfelől 2009 óta lehetőség van rá, hogy két, közös háztartásban, valamint érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő – akár azonos, akár különböző nemű – személy, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással rokoni kapcsolatban, közjegyző előtt bejegyeztessék élettársi kapcsolatukat, és bekerüljenek az Élettársi Nyilatkozatok Elektronikus Nyilvántartásába (ÉNYER). Az ilyen kapcsolat felbontására mindkét partner egyedül is jogosult. Jelenleg az